

Principper for arbejdet med Safe Spaces

Veje til deltagelse og social brobygning

Arbejdsrapport i proces, Frivilligcenter Hillerød, 2022

Metoden **Safe Space** er udviklet og afprøvet i et brobygningsprojekt og i et samarbejde mellem lokale idrætsforeninger, en Særligt tilrettelagt Ungdomsuddannelse (STU) / Hans Knudsen Institutet i Hillerød og Frivilligcenteret i Hillerød, med henblik på at skabe læring og erfaring med at inkludere unge voksne med autisme (og psykisk sårbarhed) som ligeværdige medborgere i almene fællesskaber.

Metoden baserer sig på at etablere trygge fællesskaber (safe spaces) gennem afgrænsede tilbud i almene (idræts)fællesskaber, med struktur, forudsigelighed og tryghed. Ved at deltage i noget meningsfuldt sammen med andre i lokale foreningsfællesskaber, er målet at unge voksne med autisme styrkes i at mestre sociale sammenhænge, mindsker den sociale isolation og ensomhed og dermed styrker livskvalitet og trivsel.

Et safe space skal forstås som en afgrænset men integreret del af et større fællesskab, der kommer i stand gennem samarbejde mellem 3 aktører – hvor tredjeparten i en periode faciliterer processen. Denne tredjepart kan meget oplagt være et frivilligcenter – hvorfor dette papir er tiltænkt som inspiration for lokale frivilligcentre, der allerede er – eller vil – engagere sig i brobygning og integration af sårbare målgrupper i lokale fællesskaber.

Principper

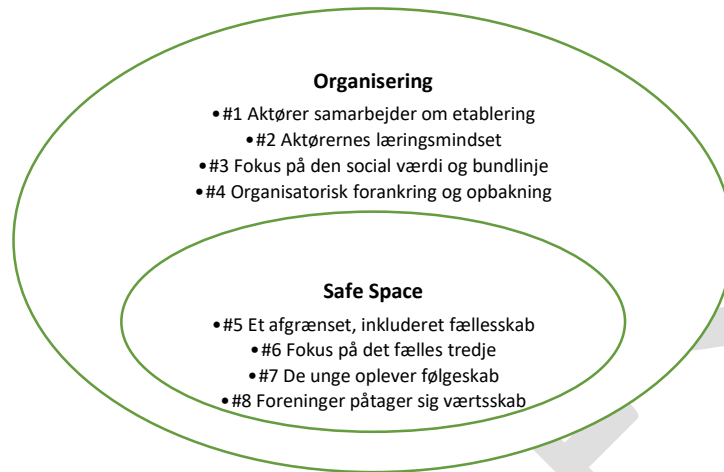
Formålet med at samle og beskrive vores erfaringer med at skabe safe spaces er at

- kunne bruge dem som pejlemærker, når vi arbejder med social brobygning og faciliterer brobygning og safe spaces i samarbejde med nye samarbejdspartnere og lokale foreninger
- videreudvikle metoden som et internt – og gerne eksternt - læringsredskab
- dele viden om tilgange i socialbrobygning til lokale fællesskaber

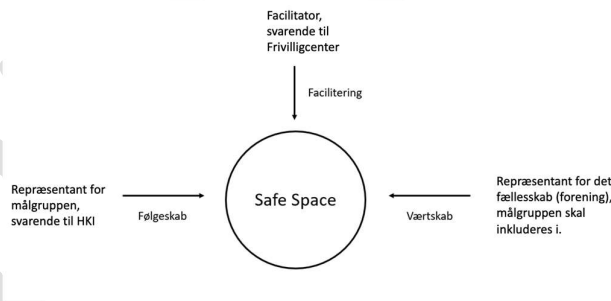
Det er derfor at betragte som et ufuldstændigt arbejdsrapport, der revideres og udvikles når nye erfaringer kommer til gennem det 4-årige partnerskabsprojekt: **Trivsel, Unge, Fællesskaber og Foreningsliv (TUFF) – Sammen om unges trivsel i Hillerød**, som vi har fået midler til at gennemføre i Hillerød i perioden december 2023 til november 2027.

I det følgende har vi samlet otte principper, som vi p.t. har identificeret som værende bærende ift. at arbejde med social brobygning. Vi har inddelt principperne i forhold til hhv. organisering og det at skabe safe space. De beskrives i korthed med eksempler på, hvordan princippet kan udfolde sig i praksis og hvilken betydning princippet spiller.

Oversigt over principperne bag etablering af safe spaces

#1 Samarbejde - etableringen af et safe space sker i et samarbejde mellem tre aktører - en repræsentant for den målgruppe, der skal inkluderes, en repræsentant for det fællesskab, målgruppen skal inkluderes i samt et bindeled, som faciliterer processen mellem to parter der indleder et samarbejde

Figur 2. Samarbejdet mellem 3 aktører om at etablere et Safe Space

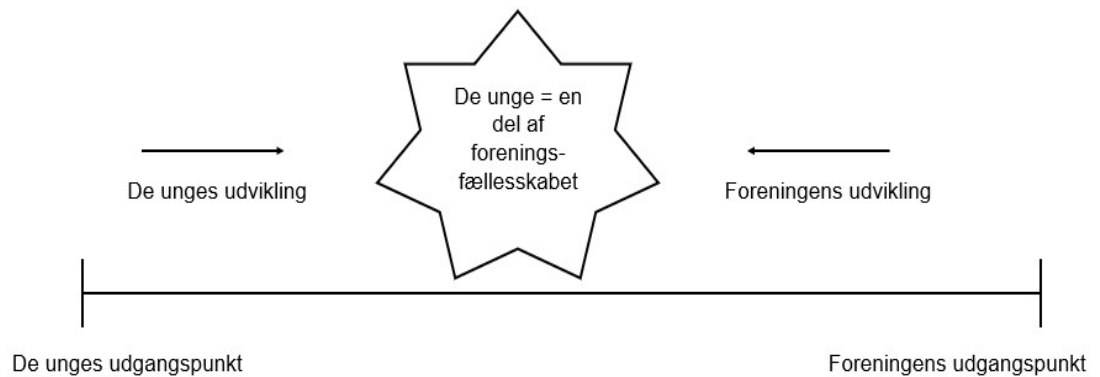
Eksempler på tre aktørers opgaver

- HKI bidrog med viden om målgruppen og satte ord på de unges ønsker og særlige behov – såvel som gav bud på hvordan psykiske og sociale udfordringer kan overkommes for at motivere, indlemme og fastholde målgruppen i et fællesskab. Desuden bidrog de med følgeskabet – både de fysiske følgeskab men også den løbende støtte, der medvirker til at fastholde de unge i at deltage så meget som muligt. Idrætsklubberne bidrog med viden om idrætten, om sociale og sportslige spilleregler, som den unge skal kende til, for at føle sig tryk og hjulpet ind i et fællesskab. Frivilligcentret bidrog med viden om inklusion og erfaring med at skabe større social tilgængelighed i foreningslivet, hvorfor de kunne facilitere samarbejdet og skabe rum for samtaler og læring under udvikling og etablering af et safe space.

Betydning af involvering af tre aktører

- HKI og Idrætsforeningerne er fælles om at lykkes og spiller hver sin rolle, når den unge skal introduceres, engageres og støttes i at holde ved. Den unge skal følges, motiveres og støttes i baglandet og foreningerne skal som værter komme de unge i møde, tilpasse og skabe en særlig plads og opmærksomhed. Det forudsætter en fælles forståelse og relation mellem parterne. Frivilligcentret kan som tredje part facilitere og understøtte udviklingen af den fælles forståelse, hjælpe med at fastholde fokus på at prioritere de nye tiltag/rutiner og at få skabt plads til dialog, refleksion og læring i etableringsfasen.

#2 Læringsmindset - Alle parter er indstillet på læring og fleksibilitet, for sammen at skabe et safe space

Eksempler på læring og fleksibilitet

- I første omgang grundet Corona-nedlukningen og for at få gang i projektet, valgte de medvirkende foreninger i opstartsfasen at flytte aktiviteten ud på skolen og ændre aktivitetstidspunktet – hvilket viste sig at bidrage betydeligt til at skabe tryghed.
- Der er en åbenhed og interesse i at lære – f.eks. er der blevet arbejdet med firetrinsmodellen, der beskriver de læringspotentialer der ligger i et idrætsfællesskab for de unge. De unge kan tilegne sig både sociale såvel som idrætsmæssige kompetencer i processen mod at udvikle en egentlig idrætsidentitet som "bordtennisspiller". Mens nogen gennem deltagelse i aktiviteten, kan bevæge sig fra at være deltager til et andet engagement som frivilligt involveret med et ansvar i foreningen.
- Foreningerne har også arbejdet med det pædagogiske redskab "De 10h'er", til at forme og beskrive deres idrætsstilbud, for at gøre deltagelse og forventninger tydeligere og struktureret for målgruppen.
- Der blev af sat tid til at tale om og forstå de unge, deres forudsætninger og udfordringer. Og der var åbenhed overfor hvad fællesskabet og aktiviteten kan tilbyde de unge – som en træningsbane for social læring gennem det fælles tredje.

Betydning af læring og fleksibilitet

- At tilegne sig forståelse for gruppens specifikke udfordringer, eller at arbejde med specifikke modeller giver parterne mulighed for at reflektere over egen praksis, værdier og forventninger, så foreningerne kan forme et inkluderende idrætstilbud og -kultur.
- De unge skal forlade deres "comfortzone" for at deltage i foreningsaktiviteten, som at overkomme social angst eller andre udfordringer. Safe Space-metoden skal sikre, at de ikke bliver overvældede i processen, men i stedet udfordres på et passende niveau, så de både kan tage del, opbygger nye færdigheder og øge deres selvtilid.
- Foreningerne skal på deres side klædes på (og kunne afsætte de nødvendige ressourcer) til at kunne tiltrække og imødegå de unge. Det kræver at de får blik for de usynlige barrierer, der kan være for deltagelse, gør en aktiv indsats for at kunne imødekomme og rumme de unge og hjælpe dem til at navigere i og føle sig godt tilpas i foreningsfællesskabet.

#3 Den sociale bundlinje – de medvirkende foreninger har fokus på den sociale værdi

Eksempler på den sociale værdi

- Der var i udgangspunktet hos de medvirkende foreninger et håb og forestilling om, at et fokus på denne målgruppe også betød, at man ville kunne rekruttere flere medlemmer. I praksis har det vist sig, at de unge ikke nødvendigvis fortsætter i et alment foreningstilbud, det kræver fortsat indsats, opmærksomhed og ressourcer.
- Foreningsværterne fik forståelse for, at selv om nogen af de unge ikke nødvendigvis blev stærke i den pågældende idræt, så fik de en erfaring med at holde fast i en aktivitet og et fællesskab over en længere periode. Og at de oplevede sig som del af et fællesskab med de andre unge som deltog fra HKI. Hvilket var effekter der lå ud over foreningsværternes forventninger – og som fik en betydning for deres motivation for at fortsætte indsatsen.
- Foreningerne har oplevet at erfaringerne fra at arbejde med at skabe safe spaces, har bragt noget ekstra til foreningen, som har bidraget positivt til klubbens lokale renommé.

Betydning af den sociale værdi bundlinje

- Det kræver en fortsat indsats, vilje og opbakning at arbejde med social brobygning og at skabe safe Space i foreningsfællesskaberne. Drivkraften bag at arbejde med at skabe safe spaces er foreningernes ønske om at ville give flere forskellige mennesker mulighed for at være del af fællesskabet og den aktivitet, som foreningen samles om, for på den måde at øge livskvalitet og trivsel for flere.
- At arbejde med at skabe safe space, kan få en positiv afsmitning på resten af klubben, f.eks. ved at der skabes tilbud på nye præmisser (flere deltagelsesmuligheder), foreningens selvforståelse udvikler sig parallelt med at foreningens omdømme styrkes eksternt.

#4 Organisatorisk forankring - Det kræver organisatorisk forankring og opbakning at etablere safe spaces

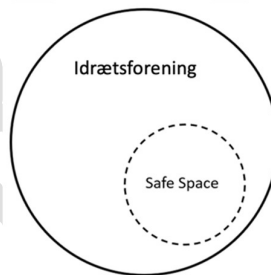
Eksempler på organisatorisk forankring

- Det har været centralt at bestyrelsesformændene m/k i de tre medvirkende foreninger, har engageret sig direkte som værter i indsatsen med at arbejde med brobygning og safe space. Det har givet dem værdifuld indsigt i hvad det kræver og hvad det betyder for de unge, at der skabes et trygt rum, som de kan deltage i.
- Det har ligeledes haft betydning for, at der blev fastholdt en interesse gennem hele projektudviklingsforløbet og at foreningerne kunne og ville afsætte ressourcer til at prioritere et tilbud med en særlig ramme.

Betydningen af organisatorisk forankring

- Foreningen skal have opbakning og opmærksomhed fra den daglige ledelse og/eller bestyrelse, for at kunne prioritere den ekstra indsats det kræver, at etablere og arbejde med at skabe safe space.
- Den organisatoriske forankring, sikrer en kobling af arbejdet med at skabe safe space til foreningens kultur, aktiviteter og fællesskaber, er dermed med til skabe sammenhæng, inklusion og fastholde den nødvendige løbende prioritering af dette som et fokusområde.

#5 Afgrænset inkluderet fællesskab - Et safe space er et afgrænset fællesskab og samtidig en inkluderet og legitim del i det større almene foreningsfællesskab

Figur 1. Safe Space som afgrænset del af et større fællesskab

Eksempler på afgrænsede og inkluderede fællesskaber

- I alle tre foreningstilbud blev der skabt afgrænsede fællesskaber, som en måde at introducere og skabe deltagelse for de unge i foreningsaktiviteten, i et rum, der tager højde for deres udfordringer. Fællesskabet bestod i udgangspunktet af ligesindede elever fra skolen. Aktiviteterne kom til at ligge i skoletiden, forud for og i forlængelse af skoletiden – således at der var mulighed for at få følgeskab af en underviser fra HKI og/eller medstuderende fra skolen. Foreningsværten skabte bl.a. ved hjælp af de 10 h'ér, struktur og gjorde det klart, hvad der skulle ske, hvad der var forventet og skabte en fælles afslutning.

- De afgrænsede fællesskaber skulle fungere som en vej ind i det almene foreningsliv – men det viste sig, at det også kan være den ramme og tilbud der muliggør, at en gruppe særligt sårbare unge, kan være aktive medlemmer af bordtennis eller fodboldklubben og en del af fællesskab.

Betydning af afgrænsede, inkluderede fællesskaber

- Afgrænsningen betyder at der etableres et tilbud med en ramme, der tager højde for de unges udfordringer, mens inklusionen muliggør deres deltagelse og betydning også i det større fællesskab. Det er derfor grundlag for at den unge både kan (arbejde med) at tilegne sig sociale færdigheder ift. at deltage i fællesskabet parallelt med at en idrætsidentitet vokser i takt med at man mestrer aktiviteten (og på sigt måske engagere sig yderligere).
- Det afgrænsede inkluderede fællesskab bør være synligt og en fuld legitim del af foreningen – og skal betragtes som et ligeværdigt klubtilbud på lige fod med f.eks. junior- eller seniorholdet. Det er et område, der bør arbejdes mere med i foreningerne, da de afgrænsede fællesskaber kan komme til at fremstå som isolerede og midlertidige tilbud.

#6 Det fælles tredje – genstandsfeltet i et safe space er et fælles tredje

Eksempler på det fælles tredje

- I det afgrænsede fællesskab havde alle deltagerne fælles udfordringer, men det var ikke deres udfordringer, der var omdrejningspunktet. Det afgrænsede fællesskab er et trygt rum, hvor de unge kan fokusere på et fælles tredje, for eksempel bordtennis eller bueskydning, som er omdrejningspunktet for både det afgrænsede og det almene foreningsfællesskab.

Betydningen af det fælles tredje

- For den unge er det en mulighed for at overkomme barrierer, og indgå som ligeværdig i et alment foreningsfællesskab fordi fokus er på det fælles tredje.

#7 Følgeskab - Der er brug for følgeskab, for at støtte og motivere den unge der deltager i et alment foreningsfællesskab.

Eksempler på følgeskab

- For nogle unge har brug for nogen, f.eks. skole, klassekammerater eller familie rent praktisk følger dem afsted til idrætsaktiviteten. Men Følgeskab kan også handle om at deltage og vise interesse sammen med den unge – og at dem som støtter, også viser interesser sig for den unges oplevelser og deltagelse i idrætsaktiviteten.
- Følgeskabet ligger ideelt set for målgruppen i skoletiden, når aktiviteten integreres som del af deres uddannelsesplan. Eller placeres i forlængelse af skoledagen, således at der kan arbejdes med følgeskab eleverne imellem for at øge trygheden og hjælpe med at komme afsted og frem til aktiviteten.

Betydningen af følgeskab

- Følgeskabet støtter den unge i forhold til tryghed og uforudsigelighed og hjælper med at motivere og fastholde den unges interesse og udvikle en relation og tilknytning til foreningsfællesskabet. Følgeskabet understøtter den unge til på sigt at integrere sig i idrætsfællesskabet og udvikle en idrætsidentitet.

8# Værtskab – foreningerne påtager sig et værtskab der rækker ud mod de unge

Eksempler på værtskab

- Foreningen udpeger en eller to foreningsværter, som tager imod de unge og faciliterer aktiviteten i det afgrænsede fællesskab. De tilpasser rammen og aktiviteten til målgruppen, ved f.eks. at flytte en intro eller aktiviteten ud på skolen, som man gjorde ved skak.
- Foreningsværterne er vigtige bindeled mellem de unge i fællesskabet og det almene fællesskab og udfylder rollen som gode værter ved at have viden om de unge og om hvordan man i foreningen kan skabe tryghed, overblik og tydelighed, f.eks. med brug af pædagogiske metoder, som De 10h'er.
- Foreningsværten skaber genkendelighed og tryghed – og er én man kan tale med og som kan hjælpe med at skabe kontakt og koble til de andre i fællesskabet

Betydningen af værtskab

- Den unge inviteres ind i et tilbud, der er passende udfordrende i et afgrænset fællesskab, hvor deres psykosociale udfordringer ikke blokerer for deltagelse og de kan koncentrere sig om det fælles tredje - den idræt der er adgangsbillet til det almene foreningsfællesskab – og samfund generelt – det at "gå til noget".